

การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้น
สำหรับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานพระสอนศีลธรรม
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*
CREATING A SET OF MIXED-GRADE MORAL LEARNING ACTIVITIES
FOR MORAL TEACHING MONKS IN SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF
MORAL TEACHING MONKS MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA UNIVERSITY

นิรุต ป้องสีดา

Nirut Pongseda

สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ขอนแก่น ประเทศไทย

Academic Office, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Khon Kaen, Thailand

Corresponding author E-mail: nirutpxngsida@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้น สำหรับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-3 โดยผ่านการประเมินความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน และ 2) ผลการทดลองใช้ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้น สำหรับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-3 โดยประเมินจากกลุ่มตัวอย่างเป็นพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ซึ่งคัดเลือกแบบเจาะจงจากพระสอนศีลธรรมที่สมัครเข้าร่วมทดลองใช้ชุดกิจกรรม จำนวน 50 รูป เครื่องมือที่ในการวิจัย ได้แก่ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้น แบบประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสมแบบประเมินความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ผลการวิจัย พบว่า 1) ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้น ประกอบด้วย 1) ด้านคำชี้แจง 2) ด้านคู่มือครู 3) ด้านคู่มือนักเรียน 4) ด้านแผนการจัดการเรียนรู้ 5) ด้านสื่อการเรียนรู้ และ 6) ด้านการวัดผลและประเมินผล ผลการประเมินความเหมาะสมของชุดการจัดกิจกรรมโดยผู้เชี่ยวชาญ โดยรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.52) และมีความเป็นไปได้มากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.36) และ 2) ผลการประเมินผลความพึงพอใจในการใช้ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้น พบว่า พระสอนศีลธรรมที่สมัครเข้าร่วมทดลองใช้ชุดกิจกรรม จำนวน 50 รูป มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.53) โดยด้านพระวิทยากระบวนการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ด้านกิจกรรมการฝึกอบรม ด้านเนื้อหาการฝึกอบรม และด้านสื่อประกอบการฝึกอบรมตามลำดับ

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้น, พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน, สำนักงานพระสอนศีลธรรม, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Abstract

This research article is a research and development project with the objectives to 1) Create a set of mixed-grade morality learning activities. For monks teaching morality in schools for

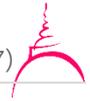
* Received May 4, 2024; Revised June 25, 2024; Accepted July 5, 2024

students in grades 1-3, through evaluation of suitability by 7 experts, and 2) Results of a trial using a set of mixed-grade morality learning activities. For monks teaching morality in schools for students in grades 1-3, assessed from a sample group of monks teaching morality in schools. which were purposively selected from 50 moral monks who applied to participate in the trial of the activity set. The tools used in the research included a mixed-grade moral learning activity set Feasibility and suitability assessment form Satisfaction assessment form Data were analyzed using frequencies and percentages. The research results found that 1) a set of mixed-grade morality learning activities consisting of 1) Clarifications, 2) Teachers' manuals, 3) Student manuals, 4) Learning management plans, 5) Learning media, and 6) Measurement and evaluation Results of the evaluation of the appropriateness of the activity set by experts Overall, it is the most appropriate ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.52) and the most likely ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.36) and 2) The results of the evaluation of satisfaction in using the activity set. Mixed-grade morality learning found that 50 morality monks who applied to participate in the trial of the activity set had the highest level of overall satisfaction ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.53). In the religious process aspect, there was the highest average followed by training activities Training content, and training media respectively

Keywords: Mixed-Grade Moral Learning Activity Set, Monks Teach Morality in Schools, Moral Teaching Phra Office, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

บทนำ

จากรายงานสถิติรายปีของประเทศไทยจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ ตั้งแต่ปี 2560-2562 พบว่า ประชากรแรกเกิดมีอัตราการลดในทุกปีอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งการคมนาคมที่สะดวกรวดเร็ว ประกอบกับการแข่งขันทางการศึกษาที่สูงขึ้น ผู้ปกครองที่ไม่เชื่อมั่นในคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น จึงเลือกที่จะส่งบุตรหลานไปเรียนในโรงเรียนที่มีความพร้อมด้านทรัพยากรมากกว่า เช่น โรงเรียนประจำอำเภอ โรงเรียนประจำจังหวัด ทำให้โรงเรียนขนาดใหญ่มีจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้น โรงเรียนขนาดกลางลดลงจนเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดเล็กไม่มีนักเรียนจนถูกควมรวมและยุบเลิกสถานศึกษาในที่สุด (ACTIONAID THAILAND, 2565) โรงเรียนขนาดเล็กในประเทศไทยทั้งหมดในปี 2563 มีจำนวน 14,976 โรงเรียน ส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีจำนวนโรงเรียนถึง 7,214 โรงเรียน แต่หากเปรียบเทียบกับจำนวนโรงเรียนในแต่ละภาคแล้วจะเห็นได้ว่า ร้อยละของโรงเรียนขนาดเล็กที่สูงที่สุดคือ ภาคเหนือคือ ร้อยละ 56.6 สาเหตุมาจากโรงเรียนขนาดเล็กในภาคเหนือจะอยู่ในพื้นที่สูง ห่างไกล เดินทางลำบาก และอยู่ในพื้นที่ที่มีความอ่อนไหวทางวัฒนธรรม หลากหลายทางชาติพันธุ์ และความเชื่อ ทำให้ไม่สามารถควมรวมได้ (ACTIONAID THAILAND, 2565) จากปัญหาจากที่กล่าวมาข้างต้นส่งผลให้เกิดปัญหาที่สำคัญ 2 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการและด้านการเรียนการสอน ซึ่งการบริหารจัดการโดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ห่างไกลความเจริญ เช่น โรงเรียนที่อยู่บนภูเขา บนเกาะ ครูและนักเรียนเดินทางลำบาก รวมถึงการอพยพเคลื่อนย้ายของประชากรวัยเรียนที่ย้ายติดตามผู้ปกครองไปรับจ้างทำงานที่ต่างถิ่น เกิดอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ส่วนด้านการเรียนการสอนเนื่องจากครูไม่ครบชั้นเรียน ดังนั้น ครูจึงต้องมีทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการการสอนหลายชั้นเรียน อีกทั้งครูมีภาระงานที่ต้องดำเนินการส่งเสริมการจัดการศึกษาเทียบเท่ากับโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ จึงทำให้ครูไม่สามารถสอนได้อย่างเต็มที่ รวมถึงโรงเรียนขาดสื่อ แหล่งเรียนรู้ประกอบการเรียนการสอนเนื่องจากมีงบประมาณจำกัดตามจำนวนนักเรียน (สุนิสา สทลลา, 2566) นอกจากครูผู้สอนแล้วพระสอนศีลธรรม

ที่มีหน้าที่ในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในโรงเรียนก็ประสบปัญหาจากการยุบโรงเรียนและปัญหาโรงเรียนที่มีขนาดเล็กลงด้วย

พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการหล่อหลอมเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ และมีคุณธรรม พวกเขาปลูกฝังคุณค่าทางศีลธรรม ให้คำปรึกษาทางจิตวิญญาณ เป็นแบบอย่าง สร้างชุมชน และเตรียมนักเรียนให้พร้อมสำหรับอนาคต การสนับสนุนและความร่วมมือจากทั้งโรงเรียน และชุมชนมีความจำเป็นต่อการให้พระสอนศีลธรรมสามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างอนาคตที่สดใสสำหรับเยาวชนของเรา (พระราชรัตนมงคล (มนตรี ยางธิสาร) และคณะ, 2553) โดยผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ เพื่อดึงพลังศักยภาพของผู้เรียนตลอดจนการปลูกฝังทัศนคติในการใช้ชีวิต ผ่านกิจกรรมและสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย สร้างแรงจูงใจ ที่เต็มไปด้วยบรรยากาศของความสนุกสนาน (ดวงใจ แสงฉาย, 2564) ดังที่พระศรีธรรมภาณี ได้กล่าวไว้ว่า การส่งเสริมให้พระสงฆ์ให้มีบทบาทหน้าที่ในการปลูกฝังคุณธรรมและศีลธรรมในสถานศึกษานับว่าเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนการถ่ายทอดคำสอนทางพระพุทธศาสนาสู่วิถีปฏิบัติของเยาวชนที่สามารถนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาควบคู่กับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาถ่ายทอดและสร้างความรู้ ความเข้าใจ ซึ่งจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเยาวชนให้ดำเนินวิถีชีวิตที่ดีงามและอยู่บนทางสายกลาง (พระศรีธรรมภาณี, 2565)

ดังนั้น พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจำเป็นต้องนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนที่มีขนาดเล็กลงมาปรับใช้ สำนักงานพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งเป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลพระสอนศีลธรรม จึงได้นำการจัดการเรียนรู้แบบคณะขึ้นเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการนักเรียนจากหลายระดับชั้นเรียนร่วมกันในห้องเรียนเดียวกัน แนวทางนี้ได้รับความนิยมมากขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากมีข้อดีหลายประการ เช่น ช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะทางสังคมและการสื่อสาร รวมถึงส่งเสริมความร่วมมือและการเรียนรู้แบบผู้ร่วมงานอย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนรู้แบบคณะชั้นยังมีข้อท้าทายบางประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการรักษาบรรยากาศการเรียนรู้ที่เหมาะสมและการจัดหาการสนับสนุนที่เพียงพอสำหรับนักเรียนทุกคน พระสอนศีลธรรมในฐานะผู้นำทางจิตวิญญาณและที่ปรึกษาทางศีลธรรม สามารถมีบทบาทสำคัญในการจัดการกับข้อท้าทายเหล่านี้ได้ (ณิชากัทร สุขเกษม และสมปัด ตัญญูรัตน์, 2555) โดยการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในห้องเรียนแบบคณะชั้น พระสอนศีลธรรมสามารถช่วยสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาของนักเรียนทุกคน โดยการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้ในห้องเรียนแบบคณะชั้น พระสอนศีลธรรมสามารถช่วยสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาของนักเรียนทุกคนได้ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเติบโตขึ้นเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและมีคุณธรรมในอนาคต ผ่านชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคณะชั้นเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้สำหรับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนขนาดเล็กต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคณะชั้น สำหรับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-3
2. เพื่อประเมินผลการทดลองใช้ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคณะชั้น สำหรับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยการศึกษาชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคณะชั้น สำหรับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-3 มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 สร้างชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้น สำหรับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-3

1. แหล่งข้อมูล/ผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสร้างชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้น โดยศึกษาจากกิจกรรมการเรียนรู้แบบคละชั้น และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเรียนรู้แบบคละชั้น เพื่อนำมายกร่างเป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้น

2. เครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยนำชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้นที่ยกร่างให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร จำนวน 2 คน ศึกษาวิเคราะห์ จำนวน 2 คน พระสอนศีลธรรม จำนวน 2 รูป และครูที่สอนในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 1 คน ที่ได้มาแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้ที่มีความรู้ในด้านการจัดการเรียนรู้และเกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบคละชั้น ตรวจสอบและประเมินความเหมาะสม โดยใช้การเครื่องมือ ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากเป็นไปได้อย่างชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้นที่มีผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ใช้การตรวจให้คะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ซึ่งกำหนดค่าเฉลี่ย ดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับน้อยที่สุด

สำหรับการพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ที่ผ่านเกณฑ์ คือ ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป และมีคู่ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 แสดงว่าเครื่องมือที่ใช้มีความเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้น สำหรับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-3

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ พระสอนศีลธรรมที่สมัครเข้าร่วมโครงการ จำนวน 50 รูป ที่ได้มาแบบเจาะจงที่ต้องการทดลองใช้ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้น สำหรับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-3

2. เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัย คือ ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้นใช้ และแบบประเมินความพึงพอใจ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกิจกรรมการฝึกอบรม ด้านพระวิทยากรกระบวนการ ด้านเนื้อหาการฝึกอบรม และด้านสื่อประกอบการฝึกอบรม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้ 5 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด 4 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 3 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับกลาง 2 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย 1 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย กำหนดเกณฑ์ ดังนี้ (Likert, R., 1992)

- 4.51-5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.51-4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
- 2.51-3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
- 1.51-2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
- 1.00-1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีองค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ศิลปกรรมแบบคละชั้นที่กำหนดขึ้นอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย 1) ด้านคำชี้แจง 2) ด้านคู่มือครู 3) ด้านคู่มือนักเรียน 4) ด้านแผนการจัดการเรียนรู้ 5) ด้านสื่อการเรียนรู้ และ 6) ด้านการวัดผลและประเมินผล ผลการสร้างชุดการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศิลปกรรมแบบคละชั้น สำหรับพระสอนศิลปกรรมในโรงเรียนของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 1-3 รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินการสร้างชุดการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศิลปกรรมแบบคละชั้น สำหรับพระสอนศิลปกรรมในโรงเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-3

ที่	องค์ประกอบ	ความเหมาะสม (N = 7)			ความเป็นไปได้ (N = 7)		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	ด้านคำชี้แจง	4.48	0.64	มาก	4.64	0.29	มากที่สุด
2	ด้านคู่มือครู	4.40	0.37	มากท	4.73	0.39	มากที่สุด
3	ด้านคู่มือนักเรียน	4.57	0.55	มากที่สุด	4.73	0.34	มากที่สุด
4	ด้านแผนการจัดการเรียนรู้	4.59	0.60	มากที่สุด	4.64	0.31	มากที่สุด
5	ด้านสื่อการเรียนรู้	4.55	0.38	มากที่สุด	4.82	0.39	มากที่สุด
6	ด้านการวัดผลและประเมินผล	4.50	0.58	มาก	4.91	0.43	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.52	0.52	มากที่สุด	4.75	0.36	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการประเมินการสร้างชุดการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศิลปกรรมแบบคละชั้น โดยรวม มีความเหมาะสมมากที่สุด (\bar{X} = 4.52, S.D. = 0.61) โดยด้านแผนการจัดการเรียนรู้มีค่ามากที่สุด (\bar{X} = 4.59, S.D. = 0.60) รองลงมาด้านคู่มือนักเรียน (\bar{X} = 4.57, S.D. = 0.55) ด้านสื่อการเรียนรู้ (\bar{X} = 4.55, S.D. = 0.38) ด้านการวัดผลและประเมินผล (\bar{X} = 4.50, S.D. = 0.58) ด้านคำชี้แจง (\bar{X} = 4.48, S.D. = 0.64) และด้านคู่มือครู (\bar{X} = 4.40, S.D. = 0.37) ตามลำดับ และผลการประเมินการ สร้างชุดการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศิลปกรรมแบบคละชั้น โดยรวมมีความเป็นไปได้มากที่สุด (\bar{X} = 4.75, S.D. = 0.35) โดยด้านการวัดผลและประเมินผลมีค่ามากที่สุด (\bar{X} = 4.91, S.D. = 0.43) รองลงมาด้านสื่อการเรียนรู้ (\bar{X} = 4.82, S.D. = 0.39) ด้านคู่มือครู (\bar{X} = 4.73, S.D. = 0.39) ด้านคู่มือนักเรียน (\bar{X} = 4.73, S.D. = 0.34) ด้านแผนการจัดการเรียนรู้ (\bar{X} = 4.64, S.D. = 0.31) และด้านคำชี้แจง (\bar{X} = 4.64, S.D. = 0.29) ตามลำดับ ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมิน ที่กำหนดไว้

2. ผลการทดลองใช้ชุดการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศิลปกรรมแบบคละชั้น สำหรับพระสอนศิลปกรรมในโรงเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-3 โดยประเมินผลความพึงพอใจจากกลุ่มตัวอย่างพระสอนศิลปกรรมในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 50 รูป ผลการประเมินดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความพึงพอใจในการใช้ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคณะชั้น สำหรับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-3

รายการ	N = 50		ระดับความพึงพอใจ
	\bar{X}	S.D.	
ด้านกิจกรรมการฝึกอบรม	4.40	0.55	มาก
ด้านพระวิทยากรกระบวนการ	4.80	0.45	มากที่สุด
ด้านเนื้อหาการฝึกอบรม	4.40	0.55	มาก
ด้านสื่อประกอบการฝึกอบรม	4.60	0.55	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.55	0.53	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจในการใช้ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคณะชั้น สำหรับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.53) โดยด้านพระวิทยากรกระบวนการมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.45) รองลงมาด้านกิจกรรมการฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.55) ด้านเนื้อหาการฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.55) และด้านสื่อประกอบการฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.55) ตามลำดับ ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้

อภิปรายผล

1. ผลการสร้างชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคณะชั้น สำหรับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-3 พบว่า มีองค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคณะชั้นที่กำหนดขึ้นอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย 1) ด้านคำชี้แจง 2) ด้านคู่มือครู 3) ด้านคู่มือนักเรียน 4) ด้านแผนการจัดการเรียนรู้ 5) ด้านสื่อการเรียนรู้ และ 6) ด้านการวัดผลและประเมินผล แตกต่างจากผลการศึกษาของ มณฑิชา พาโทน และหยกแก้ว กมลวรรณ การเรียนคณะชั้น ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านการจัด ครูผู้สอน ด้านการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ และด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี (มณฑิชา พาโทน และหยกแก้ว กมลวรรณ, 2565) และจากผลการประเมิน พบว่า ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคณะชั้น มีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.52 จากเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ที่ 3.51 ซึ่งบ่งชี้ว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ในการสอนศีลธรรมในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังผลการวิจัยของ เกียรติภูมิ มะแสงสม ที่พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมในแต่ละด้านเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด (เกียรติภูมิ มะแสงสม, 2562) และจากการศึกษาของ อภิรัตน์ สุพิมพ์ และธัญญธร ศรีวิเชียร ที่พบว่า การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคณะชั้นสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก ผลปรากฏว่า โปรแกรมฯ มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด (อภิรัตน์ สุพิมพ์ และธัญญธร ศรีวิเชียร, 2563) นวัตกรรมทางการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้โรงเรียนขนาดเล็กมีคุณภาพและควรเป็นนวัตกรรมที่โรงเรียนและครูพัฒนาจากความต้องการในการแก้ปัญหาและสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ซึ่งเป็นโอกาสที่ดีที่โรงเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ เด็กมีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนเป็นไปเพื่อการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (สุนิสา ทดลา, 2566) ซึ่งการที่พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคณะชั้น ถือว่าเป็นการยกระดับสมรรถนะพระสอนศีลธรรมตามที่กำหนดไว้ ได้แก่ 1) ทักษะความเข้าใจแนวคิดพื้นฐานทางการศึกษา 2) ทักษะการเข้าใจโครงสร้างหลักสูตร 3) ทักษะการใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน 4) ทักษะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกและสร้างสรรค์

5) ทักษะการประเมินผลการเรียนรู้เพื่อการพัฒนา และ 6) ทักษะการใช้วิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อการปรับปรุงพัฒนา (พระศรีธรรมภาณี, 2565)

2. ผลการทดลองใช้ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้นในระดับมากที่สุด การใช้ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้นเพื่อยกระดับการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในสังคมชีวิตวิถีใหม่ ได้แก่ 1) พระสอนศีลธรรมควรมีแนวคิดพื้นฐานทางการศึกษา 2) พระสอนศีลธรรมควรมีทักษะการสร้างหลักสูตร 3) พระสอนศีลธรรมควรมีทักษะการใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน 4) พระสอนศีลธรรมควรมีทักษะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5) พระสอนศีลธรรมควรมีทักษะการประเมินการเรียนรู้ และ 6) พระสอนศีลธรรมควรมีทักษะทางการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ (ชั้นทอง วัฒนประดิษฐ์ และคณะ, 2565) ดังนั้น แสดงให้เห็นว่าชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้นสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้ เนื่องจากพระสอนศีลธรรมมีจำนวนน้อยไม่ครบชั้น หรือในกรณีที่โรงเรียนมีความขาดแคลนสื่อและวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนการสอน หรือในกรณีที่โรงเรียนมีขนาดเล็ก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547) นอกจากนี้จากผลการศึกษาของ แก้วอุดอน มหาทอง และศศิวิมล พรประไพ ที่พบว่า ความพึงพอใจมีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ที่ 4.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.60 ซึ่งหมายถึงพอใจมากเพราะนักเรียนได้เรียนผ่านการปฏิบัติจริง เรียนอย่างสนุกสนาน ได้มีโอกาสช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานผ่านกระบวนการทำงานเป็นทีม และสื่อการเรียนการสอนที่ผู้สอนนำมาใช้มีความน่าสนใจ และสอดคล้องกับเนื้อหาการเรียนรู้ อีกอย่างหนึ่ง ก็คือ ครูได้ทำการสอนแบบโดยวิธีเพื่อนช่วยเพื่อน ซึ่งนักเรียนได้ช่วยเหลือเพื่อนในวัยเดียวกันหรือวัยใกล้เคียงกันในการให้คำแนะนำ อธิบาย หรือได้ถ่ายทอดสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยภาษาของตนเองช่วยให้การสื่อความหมายได้ง่ายและรวดเร็ว ขึ้นนั้น หมายความว่า การเตรียมตัวก่อนการสอนของครูผู้สอนเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพราะครูผู้สอนจะต้องมีการเตรียมตัวด้านการวางแผนการสอน เตรียมตัวในการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียน จัดระบบการเรียนรู้ตามสภาพห้องเรียน มีกิจกรรมมีใบงาน สื่อการเรียนรู้ และแบบฝึกหัดให้นักเรียนทำซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้นักเรียนเกิดความชอบ และสนุกสนานต่อการเรียนมากขึ้น (แก้วอุดอน มหาทอง และศศิวิมล พรประไพ, 2562)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยสรุปได้ว่า 1) ชุดกิจกรรม ประกอบด้วย องค์ประกอบที่เป็นระบบ ได้แก่ คำชี้แจง คู่มือครู คู่มือนักเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดผล และผลการประเมิน พบว่า ชุดกิจกรรมมีความเหมาะสมมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.52 จากเกณฑ์ 3.51) บ่งชี้ถึงคุณภาพและประสิทธิภาพในการสอนศีลธรรมในโรงเรียน และ 2) ผลการทดลองใช้ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้น พบว่า ชุดกิจกรรมช่วยยกระดับการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในสังคมชีวิตวิถีใหม่ และพระสอนศีลธรรมควรมีทักษะพื้นฐานทางการศึกษา การสร้างหลักสูตร การใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินการเรียนรู้ และการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน มีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ควรมีการฝึกอบรมพระสอนศีลธรรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น ให้กับพระสอนศีลธรรมควรได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับหลักการและวิธีการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น รวมถึงการใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้ออำนวย และ 2) ควรมีการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้นอย่างต่อเนื่องเพื่อระบุจุดแข็งและจุดอ่อน และนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เกียรติภูมิ มะแสงสม. (2562). สภาพและปัญหาของการจัดการเรียนการสอนแบบคณะชั้นเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก ระดับช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม, 9(2), 94-101.
- แก้วอุดอน มะหาทอง และศศิวิมล พรประไพ. (2562). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องเศษส่วน โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบคณะชั้นในระดับประถมศึกษา. วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุทรรศน์, 14(1), 7-12.
- ชั้นทอง วัฒนะประดิษฐ์ และคณะ. (2565). อนาคตภาพพระสอนศีลธรรมเพื่อยกระดับ การสอนวิชาพระพุทธศาสนา ในสังคมชีวิตวิถีใหม่. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 10(7), 3036-3049.
- ณิชากัทร สุขเกษม และสมปัด ตัญตรัยรัตน์. (2555). ผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ที่เรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้สำหรับนักเรียนคณะชั้น. วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา, 6(1), 39-45.
- ดวงใจ แสงฉาย. (2564). บทบาทพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน. วารสารวิชาการวิจัยและนวัตกรรมสังคมศาสตร์ปริทัศน์, 1(1), 49-57.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- พระราชรัตนมงคล (มนตรี ยางธิสาร) และคณะ. (2553). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิธีสอนศีลธรรมระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น ของพระสอนศีลธรรม ตามโครงการของกระทรวงศึกษาธิการ. วารสารการวิจัย, 16(2), 103-116.
- พระศรีธรรมภาณี. (2565). การพลิกโฉมพระสอนศีลธรรม: การพัฒนาพระบริหารการนิเทศ พระนิเทศก์ และพระสอน ศีลธรรมเพื่อสร้างพลังขับเคลื่อนศีลธรรมในสังคมไทย. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 10(7), 938-953.
- มณฑิชา พาโทน และหยกแก้ว กมลวรรณ. (2565). การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคณะชั้นในระดับปฐมวัย เครือข่ายกลุ่มโรงเรียนไร่อ้อย-ดารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1. วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 5(5), 79-92.
- ศุณิสาส ทดลา. (2566). โรงเรียนขนาดเล็ก: ปัญหาหรือโอกาสของการจัดการศึกษา. ครูศาสตร์สาร, 17(2), 43-55.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). การจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก. กรุงเทพมหานคร: เสมาธรรม.
- อภิรัตน์ สุพิมพ์ และธัญญธร ศรีวิเชียร. (2563). การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคณะชั้น สำหรับสถานศึกษา ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1. วารสารครูศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 17(1), 265-277.
- ACTIONAID THAILAND. (2565). โรงเรียนขนาดเล็ก: ปัญหาที่ไม่เคยหายไป หรือโอกาสใหม่ในการจัดการศึกษา? เรียกใช้เมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2567 จาก <https://actionaid.or.th/small-school-conundrumresearch/>
- Likert, R. (1992). *New pattern of management*. New York: Wiley & Son.